

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ШКОЛОЮ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 12 грудня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління школою з інклюзивним навчанням
Викладач (-і)	Копчук-Кашецька Марія Степанівна
Контактний телефон викладача	0978452471
Е-mail викладача	mariia.kopchuk-kashetska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: середа 3 пара а також онлайн на платформі ZOOM Запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана у силабусі.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом навчальної дисципліни «<i>Управління школою з інклюзивним навчанням</i>» є вивчення стратегій та методів управління школою з інклюзивним навчанням сприяє створенню відкритого та підтримуючого середовища для всіх учнів, незалежно від їхніх особливостей. Дисципліна вивчається студентами другого магістерського рівня спеціальності «Початкова освіта» у другому семестрі. Управління школою з інклюзивним навчанням у початковій школі як складова професійної освіти знайомить майбутніх фахівців з теоретичними і практичними основами педагогічної науки та вивчення проблеми управління школою з інклюзивним навчанням як педагогічна проблема проблема здобувачів освіти закладів освіти. Вивчення курсу «<i>Управління школою з інклюзивним навчанням</i>» дозволить сформувати у магістрантів спеціальності «Початкова освіта» загальне уявлення про педагогічний менеджмент системи освіти, професію консультанта вчителя у закладах освіти з інклюзивним навчанням та створить передумови для усвідомленого вивчення фахових навчальних дисциплін, включених у навчальний план, а також забезпечить мотивацію до формування та розвитку особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків в умовах освітнього закладу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни «<i>Управління школою з інклюзивним навчанням</i>» полягає в підвищенні освіченості майбутніх фахівців а також в орієнтуванні особливостях управління та організації навчально-виховного процесу у закладах освіти з інклюзивним навчання. Формувати у майбутніх педагогів управлінську компетентність. Оволодіння теоретичними основами управління, керівництва та менеджменту сучасному закладі освіти з інклюзивним навчанням.. Ознайомлення з найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними ідеями й теоріями організації та управлінні навчально-виховним процесом у закладі освіти з інклюзивним навчання; Сприяння засвоєння основних функцій, принципів та методів управління закладу освіти з інклюзивним навчанням; Ознайомлення із основними шкільними документами і формування вміння з ними працювати. Забезпечити процес становлення національної самосвідомості, формування національно-культурної компетентності майбутніх фахівців, котрі уміють розпізнавати і використовувати досвід попередніх поколінь у процесі організації освітньої, розвивальної та просвітницької роботи; сформувати навички роботи з науково-методичною літературою. Цілі курсу: у результаті вивчення курсу майбутні фахівці ознайомляться із категорійно-понятійним апаратом навчальної дисципліни «Управління школою з	

інклюзивним навчанням»; дізнаються про становлення та розвиток управління школою з інклюзивним навчанням педагогіки як науки; напрями сучасних педагогічних досліджень; сучасними тенденціями розвитку педагогічної науки в Україні та за кордоном; напрямками діяльності школи з інклюзивним навчанням у системі початкової освіти; роботу асистента вчителя з дітьми молодшого шкільного віку у школі з інклюзивним навчанням; методикою роботи школи з інклюзивним навчанням; інноваційними технологіями управління навчальним закладом освіти з інклюзивним навчанням.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові

компетентності:

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища.

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		12/4		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18/4		
самостійна робота		60/82		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
Восьмий	013 Початкова освіта	четвертий	нормативна	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Інклюзивна освіта в педагогіці і практиці діяльності закладу освіти		2	2	10
Тема 2. Організація діяльності інклюзивної школи		2	2	10
Тема 3. Особливості управління закладом освіти з інклюзивним навчанням		2	2	10
Тема 4. Методичні рекомендації щодо реалізації моделі закладу освіти з інклюзивним навчанням		2	4	10
Тема 5. Упровадження інноваційних технологій управління навчальним закладом освіти з інклюзивним навчанням		2	4	10
Тема 6. Наукова організація праці закладу освіти з інклюзивним навчанням – основа вдосконалення навчально-виховного процесу.		2	2	10
ЗАГ.		12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Підсумковий контроль (залік) – максимум 50 балів. Загальна система оцінювання включає в себе оцінки за практичні заняття (30 балів), за контрольну роботу (10) та самостійну роботу (10 балів).
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 10 балів. Самостійна домашня робота – 10 балів. Електронний варіант.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен.
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи: виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі. Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/	

Відвідування занять: Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.).

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf>

та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Неформальна освіта: *Неформальна освіта.* Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. Посібник. Н.П. Волкова. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
<https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/2002-69933983>
2. Григораш В. В. Настільна книга заступника директора школи з навчально-виховної роботи.– Харків : Вид. група «Основа», 2008. – 304 с. [78039682.pdf](#)
3. Григораш В. В. Організація діяльності керівника школи / В. В. Григораш. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 224 с.
[78040050_3333333333333333.htm](#)
4. Енциклопедія освіти / За ред. В.Кременя. – К.: Юніком Інтер, 2008. – 1040 с.[Bazova-literatura-2020-.pdf](#)
5. Є. М.Павлютенков. Дослідницька діяльність як продуктивна освітня послуга методичного менеджменту : [навч. посіб.: зб.] / І. В. Маслікова. – Х. : Основа, 2008. – 160 с. [Програма-навч.-Організація-і-управл.-в-поч.-школі-2016 \(1\).doc](#)
6. Копчук-Кашецька М.С. Методика навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 168 с.
https://drive.google.com/file/d/1NfkKY_y0n5DhZ-0mvo90GSwr6Pu4ZOil/view
7. Копчук-Кашецька М.С. Методика навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами: методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 60 с.
[https://drive.google.com/file/d/1WA5xDkSUzQwu4S_VF045RTa931C6cFd2/view?usp=share link](https://drive.google.com/file/d/1WA5xDkSUzQwu4S_VF045RTa931C6cFd2/view?usp=share_link)
8. Колупаєва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. . А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
9. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

10. Онишків З.М. Основи школознавства: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. – 3-є видання, доповнене і перероблене. – Тернопіль: Навчальна книга– Богдан, 2003. – 176 с. [b1cb378997e92015c04a73b232a97580.pdf](#)
11. Павлютенков Є. М. Моделювання в системі освіти (у схемах і таблицях). – Харків : Основа, 2008. – 128 с. [OK9 MEN.pdf](#)
12. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 3-є вид., випр. і доп. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400 [Pedagogika-tekst.pdf](#)
13. Підласий І. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / І. Підласий. – Х.: Основа, 2010. – 360 с. [438-441.pdf](#)
14. Павленко, В.В. (2015). Креативність учителя як чинник розвитку педагогічної творчості. Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць. Житомир. Житомирський державний університет ім. І. Франка. 145–150. <https://core.ac.uk/download/pdf/42974396.pdf> с. 72].
15. Підласий, І.П. (2010). Педагогіка початкової школи. Київ. <http://ibib.ltd.ua> > [zakonomernosti-pedagogicheskogo.541.htm](#)
16. Савченко, О.Я. (2018). Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Том 19, № 3. <https://lib.iitta.gov.ua/714505>
17. П. Сікорський. Український педагогічний журнал. Педагогічні закономірності та їх роль у новій початковій школі <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-84-94>
18. Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник: у 2-х ч.1. Абетака менеджера освіти / В. В. Григораш, О. М. Касьянова, О. І. Мармаза та ін. – Х. : Веста, Ранок, 2004. – 160 с. [6376_01.pdf](#)
19. Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник: у 2-х ч.1. Ключ до професійного успіху / В. В. Григораш, О. М. Касьянова, О. І. Мармаза та ін. – Х. : Веста, Ранок, 2004. – 152 с. [78039682.pdf](#)
20. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с. [21.pdf](#)

Основні нормативно-правові документи:

1. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>
2. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf>

Допоміжна:

21. Білова В. Педагогічний менеджмент: поняття і теоретичні засади. Рідна шк. – 2005. – №2. – С. 26-28. [Bielova-V.V. Diss Sept.-19-2.pdf](#)
22. Вікторов В. Нові моделі управління освітою. Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66-71. [actprob14_88.pdf](#)
23. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво взаєморозуміння. – Київ : Шкільний світ, 2010. – 126 с. [РП-Управління освітнім процесом в початковій школі.pdf](#)

24. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво планування. – Київ: Шкільний світ, 2010. – 104 с. [РП-Управління освітнім процесом в початковій школі \(2\).pdf](#)
25. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво стратегії і тактики. – Київ : Шкільний світ, 2010. – 95 с. [Робоча Організація і управління Себало Л.І. 2 ПНМС.pdf](#)
26. Державний стандарт початкової освіти: затв. Постановою Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 21.02.2018).
27. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п> (дата звернення: 28.10.2019).
28. Дзвінчук Д.І. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство: Навч. посіб. – Київ : Нічлава, 2003. – 240 с. [Nauk-ped-stud_2019-3-9-33.pdf](#)
29. Закон України «Про нову українську школу» [nova-ukrainska-shkola \(1\).htm](#)
30. Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996. – 25 квітня. [1060-12.htm](#)
31. Керівник і керівництво: інноваційні підходи.[упоряд. Людмила Галіцина]. – Київ : Шкільний світ, 2011. – 112 с. [aktualni_pitannya_innovaciynogo_rozvitku_osviti.pdf](#)
32. Керування освітою і шкільне врядування: [США] Т.Серджиованні, М.Берлінгейм та ін. – Л: Літопис, 2002. – 440 с. [Osvitniy_menedzhment_2019.pdf](#)
33. Лізинський В.М. Ідеї до проектів і практика керування школою. – Харків: Ранок, 2007. – 160 с. [Програма-навч.-Організація-і-управл.-в-поч.-школі-2016.doc](#)
34. Національна доктрина розвитку освіти України. URL: <file:///C:/Users/Юрий/Downloads/natsionalna%20doktryna.pdf>. (дата звернення: 22.10.2019).
35. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. URL: <http://ukraine.uapravo.net/data/base28/ukr28703.htm>. (дата звернення: 22.10.2019).
36. Пікельна В.С. Управління школою. Удод. – Харків: Видавнича група «Основа», 2004. – 220 с. [MPoch_OrgOsvPr.pdf](#)

Інформаційні ресурси:

37. Вчитель у мережі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ulejconf>
38. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.com>
39. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info>
40. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>
41. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
42. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>
43. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
44. Організація методичної роботи в початковій школі [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://do.gendocs.ru/docs/index-24210.html> – Назва з екрану.
45. Освіта UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>
46. Освіта і Наука [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34
47. Педагогічна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.pedlib.clx.ru>

48. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>
49. Школознавство (лекції) [Електронний ресурс]. – [studentam.net.ua]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/category/23/215/85/>

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти
КОПЧУК-КАШЕЦЬКА

Марія